

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

A Study of Online Teaching and Learning in the Situation of the Covid-19 Epidemic of Acting and Directing Majors Performing Arts Faculty of Fine Arts at Srinakharinwirot University

ทิพนารี วีรวัฒน์โนดม¹, ระวีวรรณ วรณวิไชย² และ กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์³

Tipnaree Weerawatnodom, Rawiwan Wanwichai and Kittikorn Nopudomphan

Corresponding author, E-mail : wtipnaree@gmail.com

Received : November 11, 2023

Revised : February 13, 2024

Accepted : March 2, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ 2. เพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ 1. อาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง โดยใช้ประชากรทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 5 คน 2. อาจารย์พิเศษจำนวน 2 ท่าน โดยประชากรทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง และ 3. นิสิตชั้นปีที่ 1-4 ของสาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง (ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษา 1-2 /ปีการศึกษา 2564 และ ภาคการศึกษา 1 /ปีการศึกษา 2565) รวมจำนวน 91 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงบรรยาย ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงสถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และกลวิธีการสอนออนไลน์ ต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีอย่างชัดเจนแล้ว จึงค่อยเข้าสู่แนวทางการปฏิบัติที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมองภาพรวมได้มากขึ้น ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน พบว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นทั้งผู้เรียนและผู้สอน จะต้องใช้อุปกรณ์ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ไอแพด เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนได้เข้าถึงการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้ได้มากที่สุด 3 ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน พบว่า ด้านผู้สอนมีการใช้กิจกรรมเข้ามาช่วยในการประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และลดการบรรยายลง ให้นเน้นไปในทางกิจกรรมเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในแต่ละรายวิชา ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และแรงจูงใจในการเรียนออนไลน์ พบว่า ความ

^{1,2,3} คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

พร้อมของการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการใช้ในกระบวนการเรียนการสอนออนไลน์ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน พบว่า ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนออนไลน์ของผู้เรียนที่ได้รับนั้น จะไม่สามารถที่จะเท่าทันกับความเข้าใจที่ผู้เรียนได้เรียนภายในห้องเรียน ผู้สอนต้องมีการปรับกฎเกณฑ์การวัดผล เพื่อให้เป็นไปตามที่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้สำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์, วิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง, ปัญหาในการเรียนการสอนออนไลน์

Abstract

This research aimed to achieve two primary objectives: firstly, to investigate the challenges and conditions of online teaching and learning within the context of the COVID-19 pandemic, specifically among students majoring in Acting and Directing at the Faculty of Fine and Applied Arts, Srinakharinwirot University. Secondly, it endeavored to examine the various problems and obstacles encountered in the organization of online teaching during the pandemic for this same cohort. Employing a mixed-methods approach that combined qualitative and quantitative research, our study involved three distinct participant groups: full-time lecturers specializing in Acting and Directing (comprising a total of 5 individuals), special lecturers (2 individuals), and students enrolled in the first to fourth years of the Acting and Directing major during the academic years 2021 and 2022 (totaling 91 participants). The research employed diverse data collection tools, including in-depth interviews, questionnaires, and focus groups, with data subsequently analyzed using descriptive and basic statistical techniques.

The research findings indicated that, concerning teaching and learning, students needed to possess a comprehensive understanding of concepts and theories. This foundational understanding served as a precursor for their gradual immersion into practical guidelines, ultimately leading to a more holistic comprehension.

In terms of instructional tools and media, it was evident that online teaching necessitated an increased demand for educational resources. This encompassed both students and educators requiring access to a range of devices such as computers, mobile phones, and iPads to facilitate their engagement with online instructional materials.

Additionally, the study highlighted the importance of incorporating diverse instructional activities aimed at enhancing learning outcomes. These activities served to diversify teaching approaches, reduce overreliance on traditional lectures, and foster a greater interest in each subject.

Furthermore, the research underscored the significance of preparedness for online teaching and motivation for online learning. Readiness for online teaching encompassed various essential elements integral to effective online instruction. It was noteworthy that students' comprehension of online learning materials might not have equated to their understanding of in-class instruction, necessitating educators to adapt assessment methods to accommodate this distinction. This adjustment was essential to ensure that students attained expected learning outcomes aligned with the course objectives in the context of online instruction.

Keywords: Online Teaching, Directing Majors within the Performing, Problem of Online Teaching

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ทั่วโลกต้องใช้มาตรการเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก ธุรกิจ อุตสาหกรรมต่างๆ ล้วนได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง และในปัจจุบันก็ยังคงได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอีกระบบที่สำคัญที่ได้รับผลกระทบ นั้นคือ ระบบการศึกษาทั่วโลก รวมไปถึงระบบการศึกษาของไทย ก็กำลังเผชิญกับวิกฤติใหญ่ครั้งนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งในประเทศไทยได้ใช้มาตรการปิดสถานที่รวมตัวทางสังคม รวมไปถึงสถานที่การศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย เนื่องจากสถานการณ์การระบาดยังคงอยู่ ดังนั้น เมื่อการแพร่ระบาดได้เพิ่มความรุนแรงมากขึ้น จึงทำให้ประเทศไทยได้เริ่มออกมาตรการป้องกันโรคระบาดตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563

ซึ่งระบบการศึกษาของทุกระดับต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากสถานการณ์ปกติเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้สถานศึกษาทุกระดับต่างก็มีแนวทางการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนและนักศึกษาได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องและเต็มประสิทธิภาพภายใต้การบริหารจัดการลักษณะการเรียนการสอนที่ต้องคำนึงถึงผลเสียต่อผู้เรียน จะเห็นได้ว่าสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 เปรียบเสมือนปัจจัยที่ช่วยเร่งเวลาให้เกิดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในประเทศไทยซึ่งทำผู้สอนย่อมต้องเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนดังกล่าว ทำให้สถาบันทางการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวด้วยการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงวางแผนการรับมือกับภาวะหยุดชะงักทางการศึกษา (Education Disruption) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ตามปกติและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนออนไลน์ที่บ้านในช่วงเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้นถือว่าเป็นเรื่องใหม่ของวงการการศึกษาประเทศไทย เมื่อเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ผู้สอนสามารถจัดทำ แผนการเรียนการสอนได้ทันสมัยและให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลจากการค้นหาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาการเดินทาง มีโปรแกรมช่วยบริหารจัดการ มีช่องทางสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้สะดวก แต่มีข้อเสียคือเป็นการสอนที่เป็นการสื่อสารทางเดียวมี โอกาสเกิดความผิดพลาดในการรับรู้ได้ ที่ประเทศไทยประสบวิกฤติการณ์โรคโควิดระบาด การเรียนการสอนการแสดงและกำกับการแสดง หากเป็นในส่วนของผู้เรียนนับว่าไม่เป็นปัญหาใหญ่มากนัก แต่ถ้าหากเป็นการเรียนที่จำเป็นจะต้องมีการเรียนการสอนแบบในภาคปฏิบัติ การเรียนในสาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดงแบบออนไลน์นั้นถือเป็นการสอนที่ครูผู้สอนจะต้องลงรายละเอียดมากขึ้นกว่าเดิม ครูผู้สอนต้องวางแผน จัดรูปแบบ วางเนื้อหาในการสอนให้ชัดเจนเนื่องจากการเรียนแบบปฏิบัติผ่านระบบออนไลน์นั้น อาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงหัวใจสำคัญของบทเรียนนั้นได้ดีเท่าที่ควร สาขาวิชาด้านศิลปะการแสดงละครทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างต้องปรับตัวกับการเรียนการสอนละคร การฝึกทักษะด้านศิลปะการแสดงที่ต้องอาศัยทั้งพื้นที่และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน เมื่อต้องเปลี่ยนรูปแบบไปอยู่บนสื่อออนไลน์ย่อมเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างมากทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน โดยการเรียนการสอนจะต้องมีเนื้อหาที่ครอบคลุม และมีทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในภาคปฏิบัติได้จริง การจัดการเรียนการสอนจึงส่งผล

ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง จึงต้องมีการศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคจากผู้เรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน

โดยวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตร ศป.บ. เป็นหลักสูตร 4 ปี โดยแบ่งเป็นหมวดวิชาที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดแบ่งออกเป็น หมวดวิชาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะที่ประกอบไปด้วย วิชาพื้นฐาน คณะ วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน และวิชาเอก รวมไปถึงหมวดวิชาเลือกเสรี สภาพการเรียนการสอนจะเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศิลปะการแสดงที่เน้นไปทางทฤษฎีและปฏิบัติ แต่เนื่องด้วยเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ที่เกิดขึ้นจึงส่งผลให้เกิดสภาพการเรียนการสอนที่ต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์โดยต้องปรับมาเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ อีกทั้งเกิดปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนแบบออนไลน์เช่นกัน เนื่องจากการเรียนที่เน้นไปทางปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับการเรียนออนไลน์เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจให้เทียบเท่ากับการเรียนการสอนในห้องเรียนสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของสาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้วยเพราะการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในการเรียนด้านศิลปะการแสดง ซึ่งเป็นการเรียนที่เน้นการปฏิบัติและการแสดงละครสดบนเวที การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์จึงส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยเห็นถึงประโยชน์ว่า ผลจากการวิจัยจะสามารถนำไปสู่การปรับปรุงและแก้ไขการเรียนการสอนออนไลน์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียน

การสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดย George Siemens ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ เป็นการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่เกิดจากการเชื่อมโยงข้อมูลเครือข่ายระหว่างกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ เรียกว่า ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) โดยทฤษฎีดังกล่าวเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่ตอบสนองในวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและเยาวชนในสังคมปัจจุบันที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี ส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีในปัจจุบันเหล่านั้น การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากการตัดสินใจของผู้เรียนที่จะทำการเลือกหาทรัพยากรการเรียนรู้รอบตัว โดยเฉพาะการเรียนรู้ในเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ มาคัดกรอง วิเคราะห์ เรียบเรียงเพื่อการเข้าใจในเนื้อหาข้อมูลให้ผู้เรียนให้ความสนใจ โดยการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบออนไลน์จำเป็นที่จะต้องเกิดจากการเชื่อมโยงกับสังคมและการสร้างเครือข่าย เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาผ่านการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จนเกิดการเรียนรู้ขึ้น

ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการรองรับความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงจากการค้นพบสิ่งใหม่อย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีการใช้งานที่สั้นลง ส่งผลให้ความรู้ในปัจจุบันกลายเป็นความรู้ที่ล้าสมัยในเวลาอันรวดเร็ว สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมีการใช้เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งองค์ความรู้ยังมีการวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน องค์ความรู้ในปัจจุบันที่เกิดจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีที่มีจำนวนมากส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถที่จะเรียนรู้แค่ในเฉพาะห้องเรียนได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น การเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจึงต้องมีการปรับตัวทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความรู้ที่เท่าทันกับช่วงเวลาสถานการณ์ และยุคสมัย

จะเห็นได้ว่า การเชื่อมโยงองค์ความรู้เป็นหลักการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์รูปแบบหนึ่ง เป็นรูปแบบการสร้างสรรคจากความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

มาเป็นหลักในการออกแบบวิธีการสอนผ่านการเรียนบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงแนวทางการนำองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้ประโยชน์ในการออกแบบรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ เพื่อเป็นการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนในสังคมปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รวมไปถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. แนวคิดและทฤษฎีผ่านการปฏิบัติจริง โดย John Dewey ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เป็นการศึกษาศึกษาโดยผู้เรียนทำการศึกษากับสภาพแวดล้อมจริง ผ่านการเรียนการสอนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมจากผู้สอน ทั้งในรูปแบบเดี่ยวหรือกลุ่ม ซึ่งแนวทางการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงมาจากปรัชญาของการพัฒนาการนิยม (Progressivism) หรือที่เรียกว่า ปรัชญาพัฒนาการ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ว่ามนุษย์จะต้องปรับตัวเพื่อการอยู่รอด โดยแนวทางการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงจะตระหนักในเรื่องของการปรับตัวให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญ (Roberts, 2012) อีกทั้งยังเป็นการนำแนวคิดไปปรับใช้กับการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมจริง เพื่อเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดการลงมือทำจริง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ที่ผู้เรียนกำลังศึกษาหรือพบเจอ ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกและทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเกิดความสนใจ เนื่องจากความสนใจจากตัวผู้เรียนจะส่งผลให้เกิดการจินตนาการในแต่ละด้านของการเรียนรู้ที่กำลังจะเกิดขึ้น อีกทั้งเมื่อเกิดการสนใจในสิ่งที่ต้องการศึกษาค้นคว้า (Ord, 2012, p. 55-59) ส่งผลให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ในตัวผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนการสอนแบบปฏิบัติจริง

การสร้างองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง สามารถแบ่งได้ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 การสำรวจ (Explore) คือการศึกษาค้นคว้า โดยเริ่มจากผู้เรียน เป็นขั้นตอนเริ่มต้นของการเรียนการสอนแบบปฏิบัติจริง โดยให้ผู้เรียนได้มีการสำรวจตัวเองก่อนว่าสนใจในสิ่งไหนของการศึกษาค้นคว้าในสภาพแวดล้อมรอบข้างในสิ่งที่ต้องการศึกษาที่เป็นสิ่งใหม่หรือเป็นสิ่งที่ต้องการจะศึกษา ด้วยความสนใจของตัวผู้เรียนและเริ่มจินตนาการถึงการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน

2.2 การทดลอง (Experiment) เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนได้ทำการสำรวจในเรื่องที่ต้องการ

จะศึกษาค้นคว้าและเกิดความสนใจ และทำการทดลองถึงสิ่งที่เกิดขึ้นของสิ่งที่ต้องการจะศึกษา รวมไปถึงความเป็นไป การลองผิดลองถูกในสิ่งที่ทดลอง แม้กระทั่งเกิดปัญหาขึ้นขณะทำการศึกษาดทดลองสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากปัญหา โดยการหาวิธีการแก้ปัญหาจากสิ่งที่ผู้เรียนศึกษากับสภาพแวดล้อมจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจในการศึกษาค้นคว้าผ่านการปฏิบัติจริง

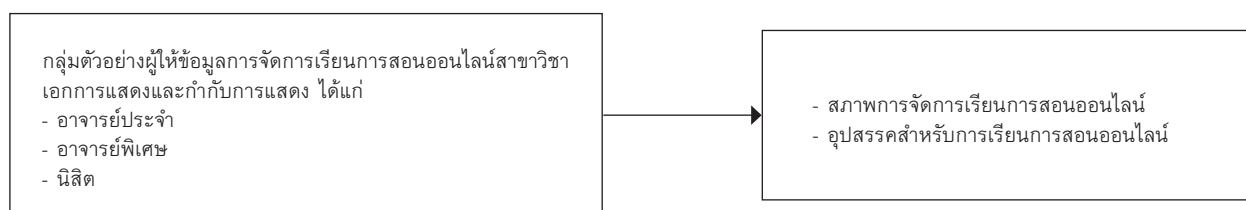
2.3 การเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง จากการกระทำของผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในรูปแบบใดแบบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกลุ่ม รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นการผ่านขั้นตอนทั้งการสำรวจที่เกิดจากความสนใจ และการทดลองที่ส่งผลให้ผู้เรียนรับรู้ถึงปัญหาหรือการทดลองที่เกิดขึ้น จะเป็นการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยการแก้สถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยเป็นการสร้างองค์ความรู้ผ่านการสำรวจ ทดลอง และลงมือปฏิบัติ

2.4 การกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Doing by Learning) เป็นขั้นตอนของการต่อยอดความรู้จากการเรียนรู้ทั้งหมด โดยจะมีการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ที่มีการสัมพันธ์กับการศึกษาค้นคว้า การปรับตนเองเพื่อให้เกิดพฤติกรรม การเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีทักษะในการแก้ปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่อยู่ตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาข้างต้นในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ จะมีความสัมพันธ์กันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในการสำรวจ การทดลอง การเรียนรู้จากกระทำ และการกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยในแต่ละขั้นตอนจะมีการผสมผสานกันเพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ เกิดประโยชน์จากการเรียนรู้โดยเกิดจากความสนใจของตัวผู้เรียนภายใต้คำแนะนำ การสนับสนุนจากผู้สอนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางด้านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มีทักษะในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถปรับตัวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่ตลอดจนการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากปรับตัวของมนุษย์ในการอยู่รอดทั้งในการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนการปรับตัวในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เป็นการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นโดยผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าในหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ จากนั้นทำการสำรวจค้นคว้าเบื้องต้น เพื่อนำผลที่ได้ไปทำการทดลอง ลองผิดลองถูก เพื่อที่จะค้นพบปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นทำการเรียนรู้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมไปถึงการต่อยอดการสร้างองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนา เพื่อการปรับรูปแบบวิธีการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย ทิพนารี วีรวัฒน์นอม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือเพื่อสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) อาจารย์ประจำ วิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน โดยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มศึกษา

2) อาจารย์พิเศษ (ภาคการศึกษา 1-2 /ปีการศึกษา 2564 และ ภาคการศึกษา 1 /ปีการศึกษา 2565) จำนวน 2 คน โดยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มศึกษา

3) นิสิตชั้นปีที่ 1-4 ของสาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง (ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษา 1-2 /ปีการศึกษา 2564 และ ภาคการศึกษา 1 /ปีการศึกษา 2565) จำนวนทั้งหมด 91 คน โดยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) อาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง โดยใช้ประชากรทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 5 คน

2) อาจารย์พิเศษจำนวน 2 ท่าน (ภาคการศึกษา 1-2 /ปีการศึกษา 2564 และ ภาคการศึกษา 1 /ปีการศึกษา 2565)

3) นิสิตชั้นปีที่ 1-4 ของสาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง (ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษา 1-2 /ปีการศึกษา 2564 และ ภาคการศึกษา 1 /ปีการศึกษา 2565) จำนวน 91 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนั้น เครื่องมือในการทำวิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติด

เชื้อโควิด-19 ของสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของนิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. การสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) นิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ศึกษาเอกสาร บทความ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ อีกทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการหาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์

- แบบสัมภาษณ์เชิงลึกจะมีหัวข้อทั้งหมด 6 ด้าน ในการสัมภาษณ์ ได้แก่

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และกลวิธีการสอน

2) ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน

3) ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน

4) ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และแรงจูงใจในการเรียนออนไลน์

5) ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน

6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของนิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ศึกษาเอกสาร บทความ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ อีกทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการหาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์

- แบบสอบถามของนิสิตจะมีหัวข้อทั้งหมด 5 หัวข้อ ได้แก่

- 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และ กลวิธีการสอน มี 5 ข้อ
- 2) ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน มี 5 ข้อ
- 3) ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน มี 5 ข้อ
- 4) ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และ แรงจูงใจในการเรียนออนไลน์ มี 5 ข้อ

5) ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน มี 5 ข้อ

3. ขั้นตอนการสร้างแบบการสนทนาแบบกลุ่ม

- ศึกษาเอกสาร บทความ รูปแบบการจัดการเรียน การสอนออนไลน์ อีกทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการ หาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้เนื้อหา ครบถ้วนสมบูรณ์

- แบบการสนทนาแบบกลุ่มมีหัวข้อทั้งหมด 6 ด้าน ในการสัมภาษณ์ ได้แก่

- 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และ กลวิธีการสอน
- 2) ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน
- 3) ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน
- 4) ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และ แรงจูงใจในการเรียนออนไลน์
- 5) ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน
- 6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนออนไลน์

4. จากนั้นนำเครื่องมือทั้ง 3 ส่งตรวจต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบค่า IOC และข้อเสนอแนะเพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข โดยผลที่ได้คือ เครื่องมือทั้ง 3 มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่ง ข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา และวิทยานิพนธ์ และบทสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้เนื้อหาที่ ศึกษา มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
3. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ทั้งแบบสัมภาษณ์เชิง ลึก แบบสอบถามนิสิต และแบบสนทนาแบบกลุ่ม ใช้เวลา ทั้งหมด 2 เดือน ช่วงเดือน มิถุนายนและกรกฎาคม พ.ศ. 2566

4. แบบสอบถามนิสิตจะใช้วิธีการกรอกเอกสารผ่าน ช่องทางออนไลน์ โดยใช้ Google form ในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จึงได้นำ แบบสอบถามมาวิเคราะห์ ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้ และ ทำการวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ในการวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคของ สภาพการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ค่าความถี่ (frequencies) และร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปตาราง

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ผลสภาพการจัดการเรียน การสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโค วิด-19 ของสาขาวิชาศิลปการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำ เสนอในรูปตาราง วิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียน การสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโค วิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขา วิชาศิลปการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร ์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชา เอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพการจัดการ เรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของสาขา วิชาศิลปกรรมศาสตร ์ คณะศิลปกรรมศาสตร ์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

หัวข้อ	ผลการสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และกลวิธีการสอน	ในรายวิชาส่วนใหญ่ เป็นรายวิชาที่เน้นไปในทางปฏิบัติ และการเคลื่อนไหว เกี่ยวกับการแสดงเป็นส่วนใหญ่ และต้องปรับเปลี่ยนเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จึงส่งผลให้วิธีการสอน แนวการสอนต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนตามเช่นกันสำหรับผู้สอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีอย่างชัดเจนแล้ว จึงค่อยเข้าสู่แนวทางการปฏิบัติซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมององค์รวมได้มากขึ้น อีกทั้งการนำแนวคิดและทฤษฎีไปออกแบบงานจากสิ่งรอบตัว เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สำหรับการออกแบบงาน
2. ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน	การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นทั้งผู้เรียนและผู้สอน จะต้องใช้อุปกรณ์ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคุณภาพคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ไอแพด เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนได้เข้าถึงการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้ได้มากที่สุด การใช้ชุดคำสั่งต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอน การส่งงานง่ายยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามอาจเกิดปัญหาสำหรับบางพื้นที่ของผู้เรียนบางคนที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเรียน เนื่องจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตอาจเข้าถึงได้ไม่เต็มที่ จึงส่งผลให้เกิดการล่าช้าในบางครั้ง อีกทั้งอุปกรณ์สำหรับผู้เรียนบางคนไม่พร้อมสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในส่วนนี้ผู้สอนจึงต้องมีการปรับวิธีการ ทั้งในเรื่องอุปกรณ์ กิจกรรม เพื่อให้การเรียนการสอนเข้าถึงอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ของผู้เรียนทุกคนให้ได้มากที่สุด
3. ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน	พบว่า ด้านผู้สอนมีการใช้กิจกรรมเข้ามาช่วยในการประกอบการสอนที่หลากหลาย และลดการบรรยายลง ให้เน้นไปในทางกิจกรรมเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในแต่ละรายวิชา เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลายขณะเกิดการเรียนการสอน โดยกิจกรรมที่นำมาประกอบการเรียนการสอนแบบออนไลน์จะเน้นไปในทางกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้คนเดียว เพื่อเป็นการง่ายและสามารถปฏิบัติได้ทุกที่ ง่ายต่อการเข้าถึงและทำการส่งงานของแต่ละรายวิชา ซึ่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติและสามารถทำความเข้าใจได้ทุกที่ การใช้แอปพลิเคชันและชุดคำสั่งประกอบการสอน ไม่ว่าจะเป็น คิวช ยูทูป หรืออื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดไปพร้อม ๆ กัน ขณะเรียน
4. ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และแรงจูงใจในการเรียนออนไลน์	ความพร้อมของการเรียนการสอนแบบออนไลน์จะเป็นในเรื่องขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลหรือต้องใช้สำหรับการใช้งานในการเรียนการสอนออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคุณภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในแต่ละพื้นที่ จึงทำให้ผู้สอนต้องปรับวิธีการสอน และการจัดกิจกรรมเพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนทุกคน ลดการบรรยายให้น้อยลงเน้นไปในทางการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์และได้ใช้องค์ประกอบรอบข้างเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับตัวผู้เรียน
5. ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน	ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนออนไลน์ของผู้เรียนที่ได้รับนั้น จะไม่สามารถที่จะเท่าทันกับความเข้าใจที่ผู้เรียนได้เรียนภายในห้องเรียน ทั้งในส่วนของการโต้ตอบระหว่างการเรียนการสอน แต่ผู้สอนโดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าความรู้ความเข้าใจที่ได้คาดหวังไว้ในแต่ละรายวิชา เป็นไปตามที่ตั้งไว้ ถึงแม้ว่าจะไม่เท่าทันกับการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน แต่ผู้สอนต้องมีการปรับกฎเกณฑ์การวัดผล เพื่อให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้สำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่ตั้งไว้

1.2 ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยการทำแบบสอบถามจากนิสิตวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง ปีการศึกษา 2561-2564 สาขาศิลปการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็นรายละเอียดแต่ละชั้นปีการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1.2.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ปีการศึกษา 2561 พบว่า ด้านแนวการสอนและกลวิธีการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, ร้อยละ 90.48, S.D. = 0.34) ด้านอุปกรณ์การสอนและสื่อประกอบการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, ร้อยละ 91.48, S.D. = 0.32) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, ร้อยละ 89.33, S.D. = 0.27) ด้านแรงจูงใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, ร้อยละ 84.76, S.D. = 0.52) ด้านการวัดผลและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, ร้อยละ 93.52, S.D. = 0.32)

1.2.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ปีการศึกษา 2562 พบว่า ด้านแนวการสอนและกลวิธีการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, ร้อยละ 86.96, S.D. = 0.51) ด้านอุปกรณ์การสอนและสื่อประกอบการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, ร้อยละ 87.65, S.D. = 0.32) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, ร้อยละ 85.39, S.D. = 0.45) ด้านแรงจูงใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, ร้อยละ 76.52, S.D. = 0.72) ด้านการวัดผลและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, ร้อยละ 88.52, S.D. = 0.35)

1.2.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ปีการศึกษา 2563 พบว่า ด้านแนวการสอนและกลวิธีการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, ร้อยละ 89.22, S.D. = 0.72) ด้านอุปกรณ์การสอนและสื่อประกอบการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, ร้อยละ 89.74, S.D. = 0.59) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, ร้อยละ 85.57, S.D. = 0.68) ด้านแรงจูงใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, ร้อยละ 80.00, S.D. = 1.16) ด้านการวัดผลและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, ร้อยละ 87.83, S.D. = 0.96)

1.2.4 สภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ปีการศึกษา 2564 พบว่า ด้านแนวการสอนและกลวิธีการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, ร้อยละ 91.67, S.D. = 0.29) ด้านอุปกรณ์การสอนและสื่อประกอบการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, ร้อยละ 92.17, S.D. = 0.23) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, ร้อยละ 91.00, S.D. = 0.26) ด้านแรงจูงใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, ร้อยละ 85.33, S.D. = 0.41) ด้านการวัดผลและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, ร้อยละ 96.17, S.D. = 0.13)

2. เพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งออกเป็นแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และกลวิธีการสอน พบว่า ผลลัพธ์รายวิชาที่เน้นไปในทางปฏิบัติไม่เหมือนกับที่เรียนในห้องเรียน ส่งผลกระทบเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนในแต่ละรายวิชาที่จะต้องปรับให้เข้ากับการเรียนการสอนแบบออนไลน์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในบางครั้งวิธีการสอน แนวการสอนที่ผู้สอนได้คิดค้นขึ้นอาจไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ จึงส่งผลให้ต้องลองผิดลองถูกในการคิดค้นวิธีการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาและอุปสรรคทางคณะควรมีนโยบายการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในระยะยาวเพื่อความยั่งยืน เพื่อป้องกันการเกิดเหตุการณ์ที่คล้ายกันเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการวางแผนในภายภาคหน้า และส่งผลให้เกิดการเตรียมความพร้อมทั้งในตัวผู้เรียนและผู้สอน และรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นให้น้อยมากที่สุด

2.2 ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ใหญ่ที่สุดคือปัญหาได้เรื่องของอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งผู้เรียนบางคนอุปกรณ์อาจไม่พร้อม รวมไปถึงการเข้าถึงของอินเทอร์เน็ตในบางพื้นที่อาจไม่เท่ากัน จึงส่งผลให้การเรียนการสอนแบบออนไลน์เกิดปัญหา และอาจรับข้อมูลได้ไม่เต็มที่ จึงเป็นปัญหาหลักที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ที่อาจจะไม่เข้าใจในบางรายวิชา โดยข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาและอุปสรรค สำหรับตัวผู้สอนทางคณะจะมีการอำนวยความสะดวกในด้านการสอน ห้องสอน สำหรับการเรียนการสอน

ออนไลน์ และจัดสรรให้เพียงพอต่อการใช้งานของบุคลากร และผู้สอนจำเป็นที่จะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงผู้เรียนและความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด

2.3 ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน พบว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์จำเป็นที่จะต้องเน้นกิจกรรมเป็นส่วนมาก เนื่องด้วยการบรรยายอาจไม่ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจ ในเนื้อหาเท่าที่ควรสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แต่กิจกรรมบางอย่างอาจเป็นไปได้ยากสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และด้วยสภาพแวดล้อมโดยรอบต่าง ๆ ทั้งผู้สอนและผู้เรียน หากไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายขณะเรียน ทำให้ผู้สอนต้องคิดค้นกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผู้สอนต้องออกแบบเครื่องมือสำหรับการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในชั้นเรียน เกิดความอยากรู้ อยากเข้าร่วม อยากมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น โดยการใช้สื่อที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบันมาเป็นเครื่องมือสำหรับการจัดกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน

2.4 ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์ และแรงจูงใจในการเรียน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของสถานที่เป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่อาศัยของผู้เรียนแต่ละคน อาศัยในพื้นที่ที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมโดยรอบของผู้เรียนบางคนไม่เอื้ออำนวยแก่การเรียนออนไลน์ อาจส่งผลให้ไม่มีสมาธิแก่ผู้เรียน การเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตของแต่ละพื้นที่แต่ละคนไม่เท่ากัน ส่งผลให้เกิดการล่าช้าและขาดหายไปของผู้เรียน การโต้ตอบอาจจะไม่สัมพันธ์กันเมื่อเทียบกับการเรียนการสอนที่เรียนในห้องเรียน โดยข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จะเป็นการที่ผู้สอนหาแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยใช้สิ่งแวดล้อมโดยรอบของผู้เรียนให้เกิดประโยชน์ คิดค้นกิจกรรมวิธีการโต้ตอบ ลดการบรรยายลง เพื่อให้การเรียนการสอนไม่น่าเบื่อจนเกินไป

2.5 ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน พบว่า ความเข้าใจของผู้เรียนที่เรียนแบบออนไลน์ในแต่ละรายวิชา อาจไม่เท่ากับการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ด้วยวิธีและแนวการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อีกทั้งการเรียนการสอนจะต้องผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก จึงส่งผลให้ความเข้าใจในรายวิชาอาจไม่เท่าเดิม แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยน

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน และความเข้าใจในแต่ละรายวิชาเข้ากันและกัน เพื่อความกระตือรือร้นกับทั้งสองฝ่าย และปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ที่กำลังดำเนินอยู่

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลจากการสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์อาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง รวมไปถึงอาจารย์พิเศษ สาขาวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง และนิสิตปีการศึกษา2561-2564 สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำให้พบสภาพการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งออกเป็นแต่ละด้าน ทั้งหมด 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และกลวิธีการสอน พบว่าโดยส่วนใหญ่ในรายวิชาที่ทำการจัดการเรียนการสอน จะเป็นวิชาที่เน้นไปในทางปฏิบัติในทางรายวิชาเกี่ยวกับการแสดงและกำกับการแสดง รวมไปถึงรายวิชาที่เน้นไปในทางการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการแสดงเป็นหลัก และเนื่องด้วยการเรียนการสอนจะเน้นไปในทางการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จึงทำให้สภาพการจัดการเรียนการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยกลวิธีในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเริ่มต้นด้วยการเน้นที่ทฤษฎีและแนวความคิดของแต่ละรายวิชา ก่อนเนื่องจากการเรียนออนไลน์นั้นจะสามารถเข้าถึงเนื้อหาและทฤษฎีได้ได้ง่าย หลังจากทำความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงทำการปฏิบัติจากแนวคิดและ

ทฤษฎีที่ได้ศึกษามา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจและสามารถมององค์รวมของการเคลื่อนไหวร่างกายหรือวิธีการปฏิบัติได้มากยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนิสิตวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง ปีการศึกษา 2561-2564 ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และกลวิธีการสอน พบว่า ให้คะแนนในข้อการเรียนการสอนสามารถเรียนย้อนหลังและทบทวนได้ตลอดเวลา มากที่สุด รองลงมาคือ ข้อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มีความเท่าทันกับสถานการณ์และสอดคล้องกับเทคโนโลยี และน้อยที่สุดคือ การเรียนการสอนมีเนื้อหาที่เกิดความเหมาะสมตามระยะเวลาที่จัดเตรียมสำหรับการสอน โดยผู้วิจัยคาดว่าหน้าที่เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนสามารถทบทวนย้อนหลังได้ จะเป็นการส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาที่ต้องการจะเรียนรู้ และเข้าใจในเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากระยะเวลาในการเรียนการสอนออนไลน์นั้นอาจไม่พอต่อการจัดการเรียนการสอนที่วางไว้ ผู้เรียนบางคนอาจไม่ทันในบางเนื้อหา อาจจะต้องด้วยปัจจัยอื่น อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ยังเป็นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับยุคสมัยปัจจุบันที่สื่อและเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนอย่างมากสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริย์ธัช สมโชค และ วิษณุ สุทธิวรรณ กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นั้นจะสามารถเข้าถึงเนื้อหาและข้อมูลได้ง่าย ผู้เรียนสามารถที่จะศึกษา ทบทวนเนื้อหาย้อนหลังได้ จึงเป็นข้อดีอีกอย่างหนึ่งสำหรับการเรียนแบบออนไลน์ (อริย์ธัช สมโชค และวิษณุ สุทธิวรรณ, น.206) ซึ่งเมื่อเข้าใจเนื้อหาและทฤษฎีจะส่งผลให้เข้าใจองค์ประกอบในทฤษฎีการปฏิบัติได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.1.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน พบว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์จะต้องมีการใช้อุปกรณ์ที่เพิ่มมากขึ้นมากกว่าตอนที่เรียนในห้องเรียน จะเป็นจะต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในส่วนของโทรศัพท์ ไอแพด และคอมพิวเตอร์ การใช้ชุดคำสั่งเพื่อช่วยให้เข้าถึงการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนออนไลน์ให้ได้มากที่สุด อีกทั้งสื่อประกอบการสอนที่นำมาประกอบการสอน มีส่วนของที่พบว่าช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และได้เข้าถึงการแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในผลงานที่ผู้เรียนกำลังดำเนินการ หรือเป็นแนวทางในการเรียนการสอน

ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนิสิตวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง ปีการศึกษา

2561-2564 ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน พบว่า ให้คะแนนในข้อการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน มากที่สุด รองลงมาคือข้อสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนมีความหลากหลาย และมีเทคโนโลยีทันสมัยเข้ากับสถานการณ์ และน้อยที่สุดคือ ข้อการใช้สื่อประกอบการสอนมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และเกิดความสะดวกสบายในการใช้งาน โดยผู้วิจัยคาดว่าหน้าที่มีระบบติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนนั้นจะเป็นผลดีสำหรับการเรียนออนไลน์ เนื่องจากการเรียนออนไลน์ในบางครั้ง ผู้สอนไม่สามารถควบคุมหรือเข้าถึงผู้สอนได้ทั่วและครบทุกคน เนื่องด้วยปัจจัยทางสื่อการสอน จึงทำให้ระบบการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแบบข้อความหรือเป็นวิดีโอส่วนบุคคล เพื่อให้เนื้อหาที่ผู้สอนต้องการจะสอนเกิดประโยชน์กับผู้เรียนให้ได้มากที่สุด

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ พุทธิมา และชโรชนีชัย มินทร์ กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้เรียนส่วนใหญ่จะใช้สมาร์ตโฟนและคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กของตนเองที่มีอยู่แล้วสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้น แต่อาจมีความเสถียรของอินเทอร์เน็ตของแต่ละพื้นที่ที่ไม่เท่ากัน จึงทำให้เกิดการล่าช้าสำหรับบางคน ดังนั้นการที่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนระหว่างเรียนจึงช่วยแก้ปัญหาในส่วนนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจและทบทวนเนื้อหาของผู้เรียนไปในตัวเช่นกัน (สุรชาติ พุทธิมา และชโรชนีชัย มินทร์, 2564)

1.1.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน พบว่า กิจกรรมที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์จะเน้นไปทางกิจกรรมที่ค่อนข้างที่จะหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการผ่อนคลายและสนุกสนาน อีกทั้งยังเพื่อให้เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ต่อผู้เรียนให้เทียบเท่ากับการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้คนเดียว ซึ่งสามารถทำความเข้าใจได้ที่พื้นที่ของผู้เรียนเอง มีการใช้ชุดคำสั่งหรือแอปพลิเคชันอย่างเช่น ยูทูป ชูม การส่งงานแบบเฟซบุ๊ก ไลน์ที่ส่งงานแบบเรียลไทม์ มีผู้ชมให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับงาน หรือการทำควิช เข้ามามีส่วนช่วยในการเรียนการสอน

ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนิสิตวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง ปีการศึกษา 2561-2564 ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน พบว่า ให้คะแนนในข้อมีกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับการเรียนออนไลน์ มากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้อง

กับเทคโนโลยี เท่าทันกับสถานการณ์และทันสมัย และน้อยที่สุดคือ ขั้วระยะเวลาในการทำกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนมีความเหมาะสม โดยผู้วิจัยคาดว่าเทคนิคนำเทคโนโลยีหรือสื่อประกอบการสอนที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็น ยูทูบ เฟซบุ๊ก ไลน์ เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในการเรียน และการร่วมกิจกรรม เนื่องจากเป็นแอปพลิเคชัน หรือสื่อ ที่ผู้เรียนค่อนข้างที่จะคุ้นชินอยู่แล้ว ผู้เรียนจึงรู้วิธีใช้งาน และสามารถเข้าถึงทุกกิจกรรมได้เป็นอย่างดี จึงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมที่จัดขึ้นผ่านสื่อการสอนได้เป็นอย่างดี แต่ด้วยระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมอาจไม่ทันกันสำหรับคาบเรียน จึงทำให้เวลาในการจัดกิจกรรมผ่านสื่อค่อนข้างที่จะน้อย อาจเป็นเพราะความล่าช้าของอินเทอร์เน็ตในบางพื้นที่ไม่เท่ากัน จึงทำให้การจัดกิจกรรมอาจไม่ตรงตามระยะเวลาที่วางไว้

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ พุทธิมา, ชโรชนีัย ชัยมินทร์ กล่าวไว้ว่า อาจารย์ผู้สอนมีการใช้โปรแกรมและแอปพลิเคชันเข้ามามีส่วนช่วยในการเรียนการสอนเป็นแอปพลิเคชันที่คุ้นเคยทั้งผู้เรียนและผู้สอนเอง ไม่ว่าจะเป็น ชูม, เฟซบุ๊ก ไลน์ จึงเห็นว่าเหมาะสมกับการนำมาสอนแบบออนไลน์ อีกทั้งผู้สอนต้องเลือกใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสารสำหรับการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย (สุรชาติ พุทธิมา, ชโรชนีัย ชัยมินทร์, 2564) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชฎา อัครศรีวร นากาโอเคะ และ กฤษณัท แสนทวี กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์มีช่องทางในการเรียนการสอนที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผ่านโปรแกรมการประชุมออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ผู้สอนสามารถเตรียมการสอน เอกสารประกอบการสอน โดยที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนได้ รวมทั้งสามารถบันทึกไฟล์เพื่อให้สามารถเรียนย้อนหลังได้อีกด้วย (ชัชฎา อัครศรีวร นากาโอเคะ, กฤษณัท แสนทวี, 2565, น. 73)

1.1.4 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และแรงจูงใจในการเรียน พบว่า เนื่องจากพื้นที่อยู่อาศัยของผู้เรียนมีความแตกต่างกัน อีกทั้งการเข้าถึงอุปกรณ์ในการเรียนการสอนออนไลน์ของผู้เรียนแต่ละคน ส่งผลให้การเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตในแต่ละพื้นที่จึงไม่เท่ากัน เกิดความล่าช้าและมีปัญหา ผู้สอนจึงต้องปรับการเรียนการสอนให้เข้ากับผู้เรียนทุกคน โดยการสร้างแรงจูงใจในการนำกิจกรรมสำหรับการเรียนเข้ามามีส่วนช่วย และลดการบรรยายให้น้อยลง เน้นไปที่กิจกรรมเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในรายวิชา

ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนิสิตวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง ปีการศึกษา 2561-2564 ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์ และแรงจูงใจในการเรียนออนไลน์ พบว่า ให้คะแนนในข้อการเรียนการสอนออนไลน์มีการโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียน มากที่สุด รองลงมาคือข้อ คุณภาพของโปรแกรมสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ และน้อยที่สุดคือ ข้อบรรยากาศในห้องเรียนออนไลน์ก่อให้เกิดการเรียนรู้เหมือนในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยคาดว่า แรงจูงใจในการเรียนการสอนออนไลน์นั้น เกิดจากการที่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนนั้น เกิดการเรียนรู้ให้คล้ายคลึงกับตอนที่เรียนแบบในห้องเรียนมากที่สุด การโต้ตอบกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งในส่วนของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม และตั้งใจกับการเรียนการสอนมากที่สุด ในส่วนของบรรยากาศในห้องเรียนออนไลน์ที่ได้คะแนนน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ ในบางรายวิชาหรือบางกิจกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์อาจไม่เหมือนกัน รายวิชาในห้องเรียน จึงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่น้อยและเกิดความพึงพอใจที่ค่อนข้างน้อยเช่นกันสำหรับผู้เรียน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของไพลพรรณ อาจารย์วัฒนา และ ปริญญารณ พจน์อริยะ กล่าวไว้ว่า การติดขัดของระบบถ่ายทอดสัญญาณ เสียงรบกวนจากสภาพแวดล้อมโดยรอบ อาจส่งผลให้การเรียนการสอนไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่ำในด้านความพร้อมและแรงจูงใจสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (ไพลพรรณ อาจารย์วัฒนา และ ปริญญารณ พจน์อริยะ, 2564, น. 7)

1.1.5 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน พบว่า ความเข้าใจของผู้เรียนในแต่ละรายวิชานั้นจะไม่สามารถเท่ากับการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนได้ เนื่องด้วยปัจจัยสภาพปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์การเรียนการสอนของผู้เรียนแต่ละคนที่ไม่เท่ากัน อาจรวมไปถึงสภาพจิตใจของผู้เรียนขณะเกิดการเรียนการสอนสภาพออนไลน์ขณะเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อีกเช่นกัน แต่มีผู้เรียนการปรับตัวได้ดีกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการเรียนและการส่งงาน ถึงแม้ความเข้าใจและผลสัมฤทธิ์อาจไม่เท่ากับในห้องเรียน แต่ถือว่าเป็นไปตามผลที่คาดหวังของผู้สอนที่ได้วางไว้

ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนิสิตวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง ปีการศึกษา 2561-2564 ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน พบว่า ให้คะแนนในข้อเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลมีความเที่ยง

ตรง และโปร่งใส มากที่สุด รองลงมาคือข้อ ความเหมาะสมของแบบทดสอบในการวัดผลก่อนและหลังการเรียนรู้ และน้อยที่สุดคือ ข้อการวัดผลและประเมินผล มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยคาดว่า การที่มีการวัดผลและประเมินผลที่มีความเที่ยงตรง และเกิดความโปร่งใส จะเป็นการทำให้ประสิทธิภาพของการวัดผลความเข้าใจของผู้เรียนมีประสิทธิภาพดีขึ้น รวมไปถึงความเหมาะสมของแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา แต่ถึงอย่างไรก็ตามความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนออนไลน์อาจจะไม่เท่ากับผลการเรียนการสอนในห้องเรียน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา วัฒนกาญจน์, แพรพรรณ ตรีชั้น, ธนาธิป พัวพรพงษ์ และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ต้องให้ความสำคัญต่อการวัดและการประเมินผล ช่วยส่งเสริมความซื่อสัตย์ โปร่งใสในการทำแบบประเมินตนเองทั้งก่อนและหลังเรียน จะช่วยเสริมสมรรถนะในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนการสอนออนไลน์ อีกทั้งยังส่งผลไปยังประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ในยุคสมัยปัจจุบัน (จันทนา วัฒนกาญจน์, แพรพรรณ ตรีชั้น, ธนาธิป พัวพรพงษ์ และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย, 2564, น.11)

1.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยการทำแบบสอบถามจากนิสิตวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง ปีการศึกษา 2561-2564 สาขาศิลปการการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน แนวการสอน และกลวิธีการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอน ด้านกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์ และแรงจูงใจในการเรียน ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน ของแต่ละชั้นปี มีค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อล้วนอยู่ในเกณฑ์ที่ดีไปจนถึงดีมาก และพบว่าค่าเฉลี่ยด้านความเข้าใจในการเรียนการสอน ของแต่ละชั้นปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561-2564 มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญญะ วงษ์ทอง กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนมีการพฤติกรรมการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์อยู่ในระดับมาก (ภิญญะ วงษ์ทอง, 2564, น.109) ถึงแม้ว่าการความรู้ความเข้าใจจะไม่เท่ากับการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน แต่ระดับความเข้าใจถือว่าเป็นไปตามความคาดหวังของผู้เรียนและผู้สอนที่ได้คาดหวังไว้

2. ผลจากการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปการการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถแบ่งอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปการการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พบมากที่สุด คือ ด้านความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และแรงจูงใจในการเรียน เนื่องด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีการส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีเรียนให้มาอยู่ในรูปแบบออนไลน์ กับสภาพแวดล้อมที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ทั้งนี้อุปสรรคสำหรับผู้เรียนบางคนจึงไม่มีความพร้อมในด้านการเรียนการสอนแบบออนไลน์ รวมไปถึงการเข้าถึงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตในแต่ละพื้นที่ของผู้เรียนอีกเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลไปถึงการโต้ตอบที่ล่าช้าและไม่สอดคล้องกันของแต่ละบุคคล ขณะเรียนออนไลน์ ในรายวิชาปฏิบัติในบางครั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคน อาจไม่เอื้ออำนวยต่อรายวิชาปฏิบัติอีกเช่นกัน จึงอาจส่งผลถึงสภาพจิตใจของผู้เรียนในอนาคต โดยทางผู้สอนจึงมีวิธีการปรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชา และสภาพแวดล้อมของผู้เรียนแต่ละคน โดยเป็นการใช้สิ่งแวดล้อมของผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติในรายวิชา อีกทั้งยังลดการบรรยายให้น้อยลงเน้นไปที่การปฏิบัติกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ และคิดค้นกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนได้เข้าร่วมโดยให้เกิดปัญหาให้น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วไลพรพรรณ อาจารย์วัฒนา และ ปริญญาภรณ์ พจน์อริยะ กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน จะเป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับด้านสภาพแวดล้อม ระบบสารสนเทศ ที่ส่งผลต่อความพร้อมต่อการเรียนการสอนออนไลน์ และด้วยช่วงอายุที่แตกต่างกันของผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันสามารถส่งผลถึงความพร้อมและการจูงใจสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์เช่นกัน (วไลพรพรรณ อาจารย์วัฒนา และ ปริญญาภรณ์ พจน์อริยะ, 2564, น. 6)

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของวิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง สาขาวิชาศิลปการ

แสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พบน้อยที่สุด คือ ด้านความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียน ถึงแม้ว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์จะไม่สามารถส่งผลให้ความเข้าใจในแต่ละรายวิชาของผู้เรียนให้เท่ากับการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน แต่เนื่องด้วยผู้เรียนเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี จึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้เข้ากับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนและสามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ดี ถึงแม้จะมีข้อจำกัดในแต่ละอุปกรณ์ก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม ผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ปรับเกณฑ์การวัดผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และปรับตัวกับการเรียนและแนวการสอนที่เปลี่ยนไป ให้เกิดความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา และท้ายที่สุดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจึงเป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกาญจน์ เสงไพจิตร กล่าวไว้ว่า ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างความเข้าใจในการเรียนการสอน อันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา จึงจะทำให้เกิดความเข้าใจ (ญัฐกาญจน์ เสงไพจิตร, 2564, น. 58)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ที่เกิดขึ้น สามารถนำไปเป็นแนวทางในการใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ รูปแบบลักษณะของชุดคำสั่งต่าง ๆ ที่นำมามีส่วนช่วยในการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้เรียนขณะเรียนออนไลน์ รวมไปถึงแนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์

1.2 สถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน สามารถนำแนวทางของปัญหา และข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปัญหาไปปรับใช้ หากเกิดสถานการณ์เดียวกัน เพื่อเป็นการป้องกัน และเตรียมความพร้อมในการรับมือสำหรับการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ในแต่ละสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการนำผลวิจัยมาหาปัจจัยที่ผลต่อความเข้าใจของผู้เรียนขณะเรียนออนไลน์ในรายวิชา หรือแต่ละสาขาวิชานั้น

1.2 ควรมีการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ของทุกชั้นปี จนถึงปีการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อเป็นการศึกษาแนวทาง หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนรู้มากที่สุด อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมและป้องกันเพื่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคขณะจัดการเรียนการสอนออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- จันทนา วัฒนกาญจน์, แพรพรรณ ตรีชั้น, ธนาธิป พัวพรพงษ์, และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย. (2564). ประสิทธิภาพของการเรียนออนไลน์จากสมรรถนะผู้สอนและการวัดประเมินผลกรณีศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชื่น**. 3(2), 1-13.
- ชัชฎา อัครศรีวร นากาโอคะ, และกฤษณ์ แสนทวี. (2565). อิทธิพลของการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนรูปแบบประชุมออนไลน์ที่มีต่อการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**. 2(20), 65-75.
- ภิญโญ วงษ์ทอง. (2564). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์บนฐานชีวิตใหม่สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย, **วารสารรัชต์ภาคย์**. 5(43), 101-117.
- วไลพรรณ อาจารย์วัฒนา, และปริญญาภรณ์ พจน์อริยะ. (2564). ความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามในช่วงโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2566, จาก <https://e-research.siam.edu/wp-content/uploads/2022/01/MBA-2021-IS-Online-Learning-Readiness-of-Students-at-Siam-University-in-Covid-19-by-Nattakarn-Hengpaijit.pdf>
- สุรชาติ พุทธิมา, และชโรชนี ชัยมินทร์. (2564). พฤติกรรมการเรียนแบบออนไลน์และความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2566, จาก [http://www.chefile.cmru.ac.th/curriculum/2564/human/human_curriculum12/SAR4/KPI4.1/4.1-1-32\(1\).pdf](http://www.chefile.cmru.ac.th/curriculum/2564/human/human_curriculum12/SAR4/KPI4.1/4.1-1-32(1).pdf)
- อริย์ธัช สมโชค, และวิษณุ สุทธิวรรณ. (2564). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ), **Journal of Modern Learning Development**. 6(5), 194-208
- Ord, J. (2012). John Dewey and Experiential Learning: Developing the theory of youth work, **Youth & Policy**. 108(1), 55-72.
- Roberts, J. W. (2012). **Beyond learning by doing: Theoretical currents in experiential education**. Routledge.